

ПРИКАЗКА ЗА ГОЛЕМИЯ ЛАКОМНИК ГЛАДНИКА ГРУЗИНСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Иван Троянски, 1976

chitanka.info

Имало едно време, пък може и да не е имало —

*един дрозд — певец гласовит,
който искал всеки да бъде честит...*

Живеели на земята мъж и жена, бедни до немай-къде.

Родил им се син и го нарекли Гладника; ама няма с какво да хранят момчето, толкова голям гладник се извъдило. И млякото на майка му прегоряло от немотия и глад. Що да сторят? Завели го в града, може някой да се съжали и да го вземе. Царят прибрал Гладника, оставил го в двореца.

Ала момчето било толкова лакомо, че с нищо не можели да го нахранят. Щом поотраснало, цяла пещ хляб и един овен не му стигали. А когато станало момък, вече съвсем не смогвали да го наситят: на едно ядене изяждал няколко вола и изпивал няколко стомни вино, а сякаш залък не е хапнал.

И хлебарите се измъчили да му пекат хляб, и готвачите — да му готвят.

Дотегнало това и на царя. Повикал лакомия Гладник, дал му пари, чифт волове и го отпратил по живо, по здраво.

Дошъл си Гладника в родната къща, ама какво ще яде там? Не изтраял и два дни.

Станал, отишъл пак при царя.

Не успял царят да се нарадва, че се избавил от такъв лакомник, и ето го пак на прага. Що да стори? Помислил царят, помислил и решил — само с хитрост ще се отърве от него. А Гладника бил силен, никой не смее да му излезе насреща. Повикал го царят и му дума:

— На хе оная там планина има гора, докарай дърва от нея, ама повече!

А това било планината на змейовете, два стоглави змея я вардят.

Там и птица не лети, и ветреца не повява, всички се страхуват от змейовете. Пък Гладника — от нищо не се стряска.

— Дайте ми брадва — казва, — ще ида.

Донесли му елмазена брадва. Гладника ударил с брадвата в стената — брадвата станала на прах. Донесли друга — двеста кила

тежка, и нея попилял. Донесли на края една тристакилограмова, нарамил я Гладника и тръгнал към змейската гора.

Стигнал, сече така, че буки и чинари хвърчат като трески.

Змейовете чули, тичат към него, реват от ярост.

На Гладника и окото не му мигнало.

Дотичали змейовете, а Гладника ги стиснал под мишниците, понесъл ги, впрегнал ги вместо волове в колата, натоварил насечените дърва и потирил стоглавите змейове. Така, с гръм и трясък, пристигнал в царския дворец. Съобщили на царя:

— Заповядайте, погледнете колко дърва е докарал Гладника.

Царят излязъл и примрял от страх.

— Пусни ги, пусни! — крещи той.

Гладника стоварил дървата, изпрегнал змейовете, пуснал ги на свобода.

— Гледайте само да не чуя, че сте напакостили на някой човек!
— викнал подире им Гладника.

Минало време.

Царят повикал Гладника и му казва:

— Трябва да идеш и да донесеш вода за безсмъртие.

Гладника не отказва.

А водата я пазят два грамадни бивола. Щом видят, че някой иде към водата, хвърлят се от двете страни и смачкват нещастника. Гладника казал:

— Ще ида, само ми дайте съдове за водата.

Донесли му стомни, всяка по двадесет ведра. Гладника ги ударил една о друга — направил ги на прах.

— Да не съм дете — казва, — срам ме е да нося тези стомнички, дайте ми други, по-големи.

Донесли му огромни делви.

Чукнал делвите една о друга — направил ги на прах.

Домъкнали два грамадни мяха от биволска кожа, всеки по хиляда ведра. Нарамил меховете и тръгнал да донесе вода за безсмъртие.

Биволите го видели, затирили се към него, още малко и ще го смачкат. Че като ги пипнал Гладника за ушите, че като забил муцуните им в земята!... След това изтръгнал цял чинар, стоварил го като хомот на вратовете им, превил две други дървета, завързал с тях меховете, пълни с вода за безсмъртие, и подкарал биволите да ги влачат.

Съобщили на царя:

— Гладника се върна жив, а биволите впрегнал в хомот, влачат водата.

Царят погледнал биволите и насмалко не умрял от яд.

— Едва изхранвах този лакомник, че и биволите ли да храня? Кажете му да ги пусне.

Гладника свалил хомота от биволите, ударил им няколко тояги по хълбоците и ги пуснал.

— Вървете, живейте си на свобода.

А царят все мисли къде да изпрати Гладника, как да го погуби. На едно място била нивата на Илия Гръмовержеца. Нива за сто дни работа, заградена, засята цялата с пшеница. Царят казал на Гладника:

— Закарай овцете ми в нивата на Илия Гръмовержеца и ги напаси там.

Гладника закарал овцете в нивата, затворил оградата, полегнал си, спи.

Илия надзърнал, гледа — овцете се тирнали в нивата му, пасат пшеницата. Пуснал градушка. Градушката бие и бие, всичките клони на буките изпочупила, претрепала цялото стадо, само една овца останала — била се свряла в един храст и така се спасила.

А лакомият Гладник си спи и хич не го е еня за градушката.

Илия гърми, треци, но не. Гладника не се буди. Илия се разярил, слязъл от небето, хвърлил се върху Гладника и го притиснал в земята.

Гладника чак тогава се събудил, хванал Илия, съборил го на земята и седнал отгоре му.

— Пусни ме — замолил се Илия.

Гладника не го пуска.

— Пусни ме — моли се Илия.

— Ще те пусна, ако ме благословиш да не ям толкова много — казва големият лакомник Гладника.

Тогава Илия благословил Гладника да му стига на ядене по половин самун хляб, половин кило месо и половин стомна вино. Гладника пуснал Илия.

Сега вече Гладника се прибрал при баща си и майка си, не се страхува, че ще ги подяжда.

Прибрал се, поживял с тях, ала му е скучно в къщи. Дощяло му се на юнака да иде да повоюва, да изпита силата си.

Тръгнал, дълго ли вървял, кратко ли, преминал през царството и навлязъл в друго. Гледа — иде един змей, носи голяма планина, държи я в ръце като топка. Гладника застанал пред него и пита:

— Къде носиш цяла планина като топка?

— Отивам да изпитам Гладника, който живее при царя.

Гладника взел планината от него, замахнал и я хвърлил през три планини.

— Какъв искаш да ми бъдеш, брат или слуга? — пита той змея.

— Брат — отговаря змеят.

Побратимили се и тръгнали заедно.

Вървят, гледат — тича още един змей, носи планина, двойно по-голяма от тая, която носел първият.

— Къде бързаш, приятелю, и защо си помъкнал тази планина, когато аз едва се държа на крака от умора?

— Искам да изпитам Гладника, който живее при царя — казват, че е много силен — отговаря змеят.

— Не ти трябва да ходиш далеч — казва Гладника.

Взел планината, замахнал и я изпратил през две планини.

— Брат ли искаш да ми бъдеш, или слуга? — пита след това.

— Брат — отвърща змеят.

Побратимили се и тръгнали заедно.

Вървят, гледат — още един змей носи планина, двойно по-голяма от тая, която носел вторият.

Гладника му казва:

— Стой, приятелю, защо мъкнеш такава тежест, когато аз и без товар едва се държа на крака от умора?

— Искам да изпитам Гладника, който живее при царя — казват, че е много силен — отговаря змеят.

— Не трябва да ходиш далеч и ти — казва Гладника. Взел планината от него, замахнал и я преметнал зад една висока планина.

— Брат ли искаш да ми бъдеш, или слуга? — пита след това.

— Брат — отвърща змеят.

Побратимили се и тръгнали четиримата заедно.

Много ли вървели, малко ли, стигнали до владенията на Белия змей.

Влезли в една гора. Нямаат ни ядене, ни огън.

Гладника казал:

— Идете да потърсите някъде хляб и дърва.

А змейовете треперят от страх.

— Дори да умрем от глад, при Белия змей не отиваме — казват те.

— Какво пък, ще ида сам — рекъл Гладника, станал и поел.

Върви, гледа — в далечината дим. Тръгнал към дима. Вървял, вървял, дошъл до една къща, излязла майката на Белия змей и Гладника ѝ казва:

— Майко, в името на всички майки и деца, дай ми хляб и огън, гладен съм.

— А ти кой си? — пита майката на Белия змей. — Тук и птица не лети, всички се страхуват от сина ми. Как си посмял да дойдеш тук? Бягай по-скоро, спасявай се, иначе ще се върне змеят от лов, ще те изяде.

— А в коя посока е на лов? — пита Гладника.

Бабичката показала в коя посока е на лов змеят и прибавила:

— Ако успееш да преминеш реката, ще останеш жив, ако не — няма да се спасиш от змея.

Гладника тръгнал право натам, където бил на лов Белия змей.

Гледа Гладника — иде си на кон Белия змей от лов. На едното си рамо метнал елен, на другото — цял чинар за дърва. Иде, мърмори си нещо на носа. А Гладника се скрил под моста, после се подал и изревал:

— Дю-у!

Конят се уплашил, спънал се.

Змеят се сърди. Подкарва го. Ала конят не върви, страхува се.

— Ах ти, мързеливец такъв — крещи змеят, — от какво се страхуваш? Аз и Гладника, който живее при царя, ще убия, без да трепна.

Тогавя Гладника изскочил:

— Ха де, да видим как ще го убиеш, ето го — Гладника!

Скопчили се Белия змей и Гладника.

Не се борили дълго. Гладника повдигнал змея, замахнал, хвърлил го на земята и го убил. Завързал го след това на коня и го закарал при бабичката.

— На, виж колко е силен твоят змей!

Взел Гладника хляб, огън и тръгнал към побратимите си. А те седят и вече не очакват, че ще го видят жив.

Дошъл Гладника, наклали огън, постоплили се, похапнали и поели напред. Вървели, вървели и стигнали до владенията на Червения змей. Спрели за почивка. Пак нямат ни хляб, ни огън. Гладника казва:

— Идете да потърсите някъде огън и хляб.

Змейовете не отиват, страхуват се.

— Тук живее само Червения змей, а ние не ходим при него.

— Добре, ще ида сам — казва Гладника.

Тръгнал, спира при майката на Червения змей.

— Майко, дай ми два хляба и огън — дума ѝ той.

— Как си дошъл тук? Тук няма и помен от човек, всички се страхуват от сина ми — казва бабичката, — бягай, докато не се е върнал, и да знаеш, ако успееш да преминеш през реката, може и да се спасиш, а завари ли те на отсамната страна — ще загинеш.

Дала му и хляб и огън, и го пустила.

Гладника не тръгнал по моста, чака Червения змей на отсамната страна. Иде змеят, на рамото му чинар, върху задницата на коня — убит елен. Видял Червения змей Гладника, развикал се:

— Кой си ти? Тук и птица горе не лети, и мравка долу не пълзи — всички се страхуват от мен, а ти как си посмял да припариш тук?

Червения змей скочил от коня, скопчили се. Дълго се борили, но все пак Гладника надвил змея, ударил го в земята, убил го. Провесил го на коня и го закарал при бабичката: „Виж как никой не може да надвие сина ти“.

Отрязал от елена месо за шиш-кебап и тръгнал към другарите си.

Повеселили се този ден, че и през нощта, а на сутринта станали и поели напред.

Вървят, искат да изпитат силата си.

Стигнали до едно място, гледат — възвишава се една черна планина, на планината черна гора, в гората летят черни птици. Спрели за почивка. Гладника казва:

— Идете да потърсите огън и хляб.

А те едва дишат от страх и казват:

— Виждаш ли черната планина? Там живее Черния змей. Никой на света не може да го надвие. Пъгнахме се веднъж там, ама едва

излязохме живи. По-добре се откажи, да се махнем по-далеч от това проклето място.

— Не, братя, не обичам да отстъпвам. А щом не искате, ще ида сам.

— Не отивай — молят го побратимите.

Не и не, тръгнал.

Пристига, гледа — майката на Черния змей.

— Майко, в името на всички майки и деца, дай ми два хляба и огън — казва Гладника.

— Кой си ти? — пита го майката на Черния змей. — Нямам нито огън, нито хляб, иди си там, откъдето си дошъл, иначе ще дойде синът ми, ще те изяде.

— А от коя страна ще дойде? — пита Гладника.

Майката му посочила.

Гладника влязъл в къщата, взел и хляб, и огън, и тръгнал в посоката, откъдето щял да дойде Черния змей.

Отишъл при реката, скрил се под моста.

Иде Черния змей. Носи на рамо елен и чинар, язди и си тананика. Вече е на моста, а Гладника, като си подал главата и креснал „Дю-у!“ — конят се уплашил, спъва се, не върви.

— Ах ти, мързеливецо — крещи змеят, — какво те плаши? От мен няма да се отърве жив дори и Гладника, който живее при царя, защо се страхуваш?

— Ха де, да видим как няма да се отърве! — извикал Гладника и изскочил. Скопчили се. Борили се дълго. Уморил се дори Гладника. Вижда, че не е толкова лесно да надвие Черния змей. Събрал всички сили, ударил Черния змей в земята и го убил.

Отрязал Гладника месо за шиш-кебап и тръгнал към братята си.

Змейовете се чудят, че Гладника се върнал жив. Радват се, не вярват на очите си.

— Как оцеля? — питат. — Как го надви?

Не вярват, че е победил Черния змей.

— Така, на — надвих го — казва Гладника.

Хапнали си хубавичко четиримата, починали си. На другия ден змейовете казват на Гладника:

— Този път няма край. Няма да дойдем по-нататък, ти върви, щом искаш, а ние ще останем.

— Добре — казва Гладника, — ще вървя самичък.

Повел змейовете, оженил единия за жената на Белия змей, втория — за жената на Червения, третия — за жената на Черния. Изпоженил ги така всичките, наредил ги, а сам се приготвил за път.

— Не ме забравяйте — казал Гладника на прощаване. — Ето тук ще окача меча си, а вие гледайте, — закапе ли от него кръв, знайте, трудно ми е, идвайте на помощ.

Казал и тръгнал.

Много ли вървял, малко ли, пристига в един град, гледа и слуша — много е тихо в града. И никакви мъже, само деца.

Отбил се при една бабичка.

— Защо си дошъл тук, синко? — пита тя Гладника.

Гладника разказал всичко за себе си.

Добрата бабичка се грижи за Гладника, пази го като роден син.

Гледа Гладника, че бабичката замазва всички ъгли на колибата си, замазва ги така, че и лъч светлина да не проникне.

Учудил се Гладника, мисли каква е работата и пита:

— Кажи ми, майко, защо не се виждат възрастни мъже във вашия град, а само деца?

— Не зная, синко — казва бабичката, — измират от нещо всичките, не живеят.

Не ще да каже истината, скрива я, пази го.

Гладника не я оставя на мира: „Кажи и кажи защо при вас не се виждат мъже?“ Бабичката не издържала, разказала:

— Живее тук в морето един железен човек — Железан. В кулата при него има една пленничка, толкова хубава, че щом се покаже и осветява всичко наоколо като слънце. Затова замазвах и пукнатините: млад си още, видиш ли я, ще загинеш. А нашият цар се мъчи да я вземе, отдавна вече воюва с Железан, но не може да го победи, само народа погубва. Железан изтрепа всички хора, само децата останаха. И никой не може да го надвие...

— Какъв юнак съм аз — казва Гладника, — ако не му отнема хубавицата?

Пренощувал у бабичката, а сутринта станал и се запътил към морето.

Скоро хубавицата излязла от кулата и осветила всичко наоколо. Гладника се приближил до кулата. А Железан в това време бил на

небето, молел се. Гладника се изкачил в кулата.

— Кой си ти, що за смелчага си? — казва му хубавицата. — Ще те види Железан, ще те погуби, ще ти вземе главата.

Гледа тя — върви той из стаята, а по стъпките му цъфтят рози. Харесала го хубавицата, ала се страхува — Железан ще затрие и двамата. А добрата бабичка, когато тръгвал към кулата, го научила да накара хубавицата да изпита Железан къде му е силата и как може да бъде убит. Гладника я моли:

— Кажи къде му е силата и как мога да го убия?

— Не зная — казва хубавицата, — на никого няма да каже.

Той я моли пак:

— Опитай се, научи.

Хубавицата се предала:

— Добре — казала, — ти иди се скрий, сама ще измисля какво да сторя.

Иде си по пладне Железан и хубавицата се хвърлила към него, прегръща го, гали го, дума му:

— Кажи ми, скъпи, толкова врагове имаме, страхувам се, животът ти е вечно в опасност, — кажи ми от какво се боиш, за да зная и аз и по-добре да те пазя.

Железан казал:

— Не бой се, мога да бъда убит само с моята брадва, и то с удар под мишницата, а иначе вечно ще живея, няма да умра.

Железан пак отишъл на небето да се моли.

А Гладника излязъл, хубавицата му дала две брадви, той се приготвил, чака. Върнал се Железан. Скопчили се, борят се. Дълго се борили, пот като река тече от тях.

Все пак Гладника победил, ударил Железан с брадвата под мишницата. Брадвата се счупила, Железан не паднал. Тогава Гладника грабнал втората брадва, ударил с все сили, убил Железан.

Влязъл Гладника в кулата, живее с хубавицата, живее — не тъгува, никъде не отива, не оставя хубавицата сама.

Царят на града научил, че Железан е убит и хубавицата се паднала на друго. Събрал всичките си царедворци и воини и казва:

— На всяка цена ми доведете хубавицата.

— Не можем надви Гладника, който уби Железан — отговарят те.
— Само с хитрост, а със сила няма да го победим.

Дошла при царя една бабичка и казва:

— Велики царю, нареди да ме завържат за една дъска и да ме хвърлят в морето, аз ще доведа хубавицата.

Царят се зарадвал. Завързали бабичката за една дъска, пуснали я в морето. Доплавала бабичката до кулата и завикала:

— Помогнете ми, помогнете ми, потъвам, съжалете ме!

Гладника погледнал от кулата, вижда — в морето потъва някаква бабичка, и казва на жена си:

— Ще ида, ще измъкна тази нещастна бабичка.

— Не бива — казва жена му, — откажи се, тя ще ни погуби.

— С какво може да ни навреди една клета бабичка — казва Гладника, — ще ида да я измъкна.

— Гледай само, като стане лошо, да не обвиняваш мен — вика му жена му.

Гладника не я послушал, измъкнал бабичката, завел я в кулата. Бабичката им слугува, угажда им, работи.

Веднъж тя сварила омайно биле, прибавила го във виното. Поднася обяд на мъжа и жената. Самата пие вино, на младите налива омайно биле. Заспали мъжът и жената като мъртви.

А тази бабичка била магьосница. Знаела, че на темето на Гладника растат три кози косъма и ако не ги отскубнеш, не можеш да го погубиш.

Примъкнала се до младия мъж, намерила космите, отскубнала ги, загънала ги в едно червено парцалче и ги хвърлила в морето.

Гладника умрял, бабичката го вързала за краката и го окачила надолу с главата в една празна каца. А спящата хубавица занесла в една лодка и я подкарала към царския дворец.

Закарала хубавицата, тя се свестила, гледа — няма го нейния Гладник, а самата тя е при чужди хора. Плаче, съсипва се и никого не поглежда; Стои сама на тъмно, не говори с никого и светлина не вижда.

Царят я увещава, отрупва я с подаръци, ала всичко напразно, с нищо не може да спечели сърцето ѝ.

А в това време закапала кръв от меча, който Гладника оставил на братята си змейове.

— Личи си, беда е сполетяла нашия брат — казали змейовете и веднага се стегнали за път. Вървят край розите, които цъфтят по

дирите на Гладника, и така стигнали до кулата. Влезли, гледат — брат им виси в кацата надолу с главата.

Откачили го, измъчват се от скръб, удрят се по главите, по гърдите. Ала кой може да помогне на скръбта със сълзи? Змейовете казали:

— Трябва да намерим трите косъма.

Първият рекъл:

— Аз ще търся на сушата.

Вторият рекъл:

— Аз ще търся на небето.

А третият:

— Аз ще се спусна на морското дъно.

Търсят космите по земята, всички зверове ги търсят — никъде ги няма. Търсят ги по небето, всички птици ги търсят — няма ги и по небето. А третият змей се спуснал на морското дъно. Отива при морския цар и му казва:

— Провери дали някой в царството ти не е глътнал три кози косъма?

Морският цар повикал всички риби. Плуват големи и малки риби, безчет.

— Някоя от вас не е ли глътнала три кози косъма? — пита царят.

— Не, и никоя не ги е виждала.

— Всички ли са тук? — пита отново царят.

— Всички са тук, велики царю — казват рибите, — само една стара риба остана на дъното, но тя от немощ вече не се и помръдва.

Царят доплувал при рибата, пита я:

— Не си ли виждала три косъма?

— Да, господарю, водата ги носеше в едно червено парцалче и аз ги глътнах, само че не ме убивай, а прати в стомаха ми малките рибки корюшки — ще ги изнесат.

Изпратили корюшките, те изнесли космите.

Змеят ги взел, благодарил и забързал към Гладника.

Събрали се тримата змейове, наместили космите на темето на Гладника. Те се прихванали. Гладника скочил на крака, търка си очите.

— Ох, ама че дълго съм спал — казва той.

— Дълго щеше да спиш, ако не бяхме дошли навреме — думат му змейовете. Четиримата братя тръгнали за хубавицата.

Сринали целия царски дворец, убили царя, взели хубавицата и я отвели. Гладника отпразнувал голяма сватба, оженил се за хубавицата и живели дълго и безгрижно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.